

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Aqvitaniae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66469](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66469)

P R O V I N C I A
A Q V I T A N I A E.

EX illa partitione Prouinciarum Gallicanarum, quæ hoc anno facta est, Prouinciæ Aquitaniæ quattuor Collegia obtigerunt, in quibus de Societate sunt ad numerũ nonaginta triũ, in Collegio Tolosano triginta septẽ, in Burdegalensi viginti sex, in Rbutenensi viginti, in Mauriacensi decem. Vita migrarunt duo; Societati adnumerati septem.

C O L L E G I V M T O L O S A N V M.

Tolosæ conciones tribus in tẽplis, insigni frequentia, & fructu habitæ sunt; Confitentium tanta multitudo est celebrioribus præcipue festis; vt confessori decem audiẽdis omnibus satis non sint: ex ijs generalem confessionem fecere triginta. Communicarunt autem numero ad nouem millia trecentos sexaginta. Hæretici sex, cum ad supplicium ducerentur, ad catholicam fidem sunt conuersi: totidem qui grauissimas inimicitias gerebant, pacificati inter se. Mulier vna à vita, institutoque meretricio abducta Conuersarum, vt vocant, monasterio se sacravit; Ad salutarem frequentis confessionis, & communionis vsum inducti per multi. In custodias publicas bis in singulis mensibus itum est, victorumque animis, corporibusq.

consul-

consultum. Eorum vnus cum desperatione quadam mortē sibi consciscere vellet, ad animi æquitatē reuocatus: alius cum ob æs alienū in carcere detineretur, nostrorū opera liberatus. In varijs Xenodochijs christiana doctrina tradita; Ciues nostri amantissimi, & studiosissimi sunt, quam beneuolentiam eleemosinis declarant: nam præter magnum numerum vini, ac frumenti, in templi ornamenta libras (monetæ genus id est, aureique nummi tertiã partem continet) hoc anno dederunt, centum, & sexaginta.

COLLEGIVM RHVTENENSE.

Tolosatibus beneuolentia, & liberalitate in nostros nibilo sunt Rhuthenenses inferiores; idque ostenderunt tum sæpe, tum proximis comitijs, quo tēpore ad nostram inopiam subleuandam aureos donarunt centum, & quinquaginta. Maxime tamen Episcopi, qui nuper in demortui locū susceptus est, amor, & benignitas enitet, apud quem tanta est de Societate existimatio, nulla vt grauior incidat cura, quam non vel nostris committat, vel certe communicet. quare, & confessario de nostris, & concionatoribus vititur, nullumque ad sacros ordines admittit, cuius ante doctrinã nostri non probauerint: quod munus propterea quod odiosius videbatur, cum sæpe nostri essent deprecati, recusare tamen non potuerunt. Idem mandauit, vt ex nostris aliquot cum magistratu, & consulis bibliopolarum officinas inspiciant, & quidquid here-

hæreticorum, aut obscenorum librorum inuenerint, comburant. Ipsos etiam Collegij redditus amplificare cogitat: quod si facultas daretur, negotium iam pridem confecisset: quod autem in ipso est, offert se sua pecunia concionatorum numerum aliquem sustentaturum, qui in proxima urbis loca excurrant. Nostris concionibus tres mulieres catholicam fidem professæ sunt: quidam à fœneratio contractu seipsum collegit: alij fraudata restituerunt: nonnulli qui ecclesiastica beneficia habebant, preces horarias recitare cœperunt: aliaque multa è re diuina gesta.

COLLEGIVM BURDEGALENSE.

Scholæ Burdegaleses auditoribus mille ducentis frequentantur: qui numerus longe maior esset, si (quod hæretici sæpissime à nostris contenderunt) lex de audienda re diuina discipulis remitteretur. Sed nimirum nostri malunt de numero discipulorum aliquid quam de religione minui. Ceterum nostrorum discipulorum spectata pietas est, & in religione constantia, multiq. eorum hæreticis orti parentibus cum nostras scholas frequentare cœpissent, ad ecclesiam catholicam sunt adiuncti: vnus etiam æquo animo passus est, se ob eam causam à parentibus exheredari. alius cum auctoritate parentum hæreticorum biennium se ab usu sacramentorum abstinuisset, tandem seipsum colligens domo paterna cessit, id cum animo statum, ac deliberatum habens, ut quamuis fortunarum, atq. adeo vitæ iacturam subire potius, quam illis deinceps
in re-

in re tam nefaria morem gereret. Acta est hoc anno à nostris auditoribus Samariæ obsidio, eo populi concursu, ut ad duodecim millia hominum spectasse dicantur; data quoque Egloga quædã est in Archiepiscopi palatio, qua nostri discipuli Episcopos, ceterosq. Patres, qui ad provinciale concilium agendum, in ea vrbe conuenerant, exceperunt: ea tum argumenti allegoria, tũ ipsius actionis venustate summopere probata est. Confessionum inusitata quædam fuit hoc anno multitudo, etiam generalium, triginta, quadraginta, & quinquaginta annorum: aliquot etiam hæreticorum, quos duobus mensibus duodecim numerauimus; nam ceterorũ reliquo anni tempore ratio habita non est. Vir quidam doctus confessionis gratia à millibus passuum quadraginta ad nos contendit. Alius similiter vir doctus, neque leuis auctoritatis, cum bona ecclesiastica multa iniuste possideret, hortante confessario pollicitus est, omnia se restitutum. Sed cum postea eius rei obliuio obrepisset, in certum vitæ discrimen incidit; quo diuinitus liberatus, cum in promissi neglecti recordationem venisset, confessarium adiit, omniaque se quæ promississet, præstitutum confirmavit. Mulier nobilis cum à marito, qui ad bellum proficiscebatur, in remota regione esset relicta, in consuetudinem viri cuiusdam nobilis ita se dederat, ut ab omnibus eius vxor haberetur: hæc de consilio cuiusdam è nostris flagitiosam illam consuetudinem reliquit, & in patriam reuertit. Neque vero carcer nostram operam desiderauit; in quo vnus Sacerdos conuersiones habuit, atque tum alij plurimum adiuti, tum
here.

hereticus quidam; qui cum Patri semper obstitisset, damnatus tandem capitis ad sanitatem reuertit, criminaque confessus, hæresim de superiore supplicij loco palam abiurauit.

Ex hoc collegio missiones multe insignes, & frugiferae factæ sunt. Unus enim toto aduentus, & quadragesimæ tempore, Petrocorijs concionatus, multa prauè constituta rescidit, atque mutauit in melius: cum enim in ea urbe mos esset, ut Bacchanalibus Fabulæ obscenissimæ agerentur, atque in compitis multa fescenninum in morem decantarentur, perpetua illius moris reprehensione effecit, ut earum obscenitatum artifices conturbati, in vulgus eo anno prodire non auderent, non parua suarum rerum iactura, cum ea quæ ad huiusmodi ludos pertinebant, magnis sumptibus comparassent. Idem cum aliquoties in nesariam illam temere iurandi consuetudinem esset inuectus, senatum induxit, ut certos homines poneret, qui nomina deferrent eorum, qui sine causa insurandum usurpassent. Hæretici multi ad eius conciones audiendas conuenere, cumque se victos faterentur, tamen humanis quibusdam rationibus adducti veritatem aperte profiteri erubescabant: vnus tamen vicit animum, desertaque hæresi catholicam religionem suscepit.

Idem fructus constitit in alio oppido, quod hæreticis vndiq. cingitur: in eo conciones quadragesimæ exeunte, tanto catholicorum concursu habitæ sunt, ut cū templum capere vniuersos non posset, eas in forum transferre necesse fuerit. Sublata ibi est pestifera quædam

dam consuetudo, cui nisi mature fuisset occursum, longius progressura videbatur: plerique enim nulla propria, ac vera singulorum peccatorum confessione utebantur, sed generali tantum quadam criminum enumeratione contenti, vniuersae confitebantur: itaque triceni, & quadriceni simul, aut etiam plures huiusmodi confessione expiati ad sacram synaxim admittebantur. Haec igitur consuetudo sublata est cum ea, qua Sacerdotes post communionem super ablutione consecrationis verba gallice enunciabant. Praeterea idem concionator septuaginta circiter, qui vel nunquam, vel iam pridem non confitebantur, criminibus absoluit. In docendo autem catechismo, pueris ita libentibus est usus, vt ipsi parentes filiorum alacritatem, discendiq. cupiditatem admirarentur; à quibus etiam saepe accusabantur; quod accubitori crucis signo cibos non expiarent. Alius Sacerdos Episcopi Basatensis rogatu Castageloum Regis Nauarrae oppidum profectus, à Regina Regis Gallorum sorore singulari humanitate exceptus est. Rex quoque ipse multa neque leuia dedit in eum animi beneuoli signa, longumque cum eo sermonem habuit de Societatis instituto, eique potestatem fecit, sua oppida libere ad-eundi, & in illis concionandi. Patris concionibus canonici adducti Breviarium Romanum receperunt, aliaque multa, quae ad cultum diuinum pertinent emendata: catholicis additi animi, vt haereticis resisterent; eoque magis, quod eorum minister magna inter suos auctoritatis, & nominis nunquam in Patris conspectum venire ausus est.

In alio item Regis Nauarræ oppido, cui Tartasso nomen est, alius sacerdos conciones habuit, & quoniam illud oppidum hæreticorum refertissimum est, multa Patri ab ijs quotidie vitæ pericula imminebant. Templum enim in quo concionabatur parietem cum hæreticorum arce communem habet, templique tectum hæretici nudarant, vt concionantem obseruare possent. Feria autē sexta hebdomadæ sanctæ, cū Pater maxime concionaretur, ecce ab arce duo tormēta increpuerunt, quod suspicatus populus signum futuræ cædis esse, tumultuari cæpit, atque alius aliò fuga dilaberegreque Pater sua oratione, & exemplo nonnullos retinuit.

Talamonijs, quod Sanctonū maritimum oppidum est, aliquot menses vnus similiter de nostris versatus est. Magna cernitur in ijs locis ab sacerdotibus rerum diuinarum solitudo; propterea quod ij non sine periculo inter hæreticos versari se posse putant, quo fit, vt cū ad eos nostri proficiscuntur, summa omnium ordinum gratulatione excipiantur: accidit etiam quibusdam in locis, vt cum nostros ad se venturos cognouissent, totos ipsos dies in muris excubarent, vt nostros venientes prospicerent, vrbique appropinquantibus tota sese ciuitas ohuiam effunderet. Atque hanc amoris significationem in nostros non solum catholici, sed plane ipsi etiam hæretici præbent, vt qui suos filios ad eos mittant, vt catholicæ doctrinæ præceptis instituantur: non nulli ex ijs ad Ecclesiam rediere: Confessiones audite circiter mille. Sacramenta vicinis pagis administrata: aliaque multa è re catholica constituta. Cum mulieris
cuius-

cuiusdam hæreticæ filia morbo periculoso laboraret,
 à catholicis mulieribus in Ecclesiam ad Patrem dedu-
 cta est, ut super ea S. Ioannis Euangelium recitaretur.
 Fecit Pater quod petebant, atque puella sanitatem il-
 lico recuperavit. Idem Pater instituit ut singulis die-
 bus B. V. Mariæ completorium recitetur; die-
 bus vero Dominicis, & festis, etiam Ma-
 tutinum eiusdem, & Vesperæ: ut
 quoniam plerumque ijs die-
 bus Sacerdotum inopia
 Missa carent, ea
 saltem ra-
 tione
 pietatis calorem conseruent.

